

Тетяна Дем'янчук,
кандидат історичних наук, доцент,
докторант кафедри теорії держави і права
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-8908-4356

DOI 10.32782/2306-9082/2023-52-7

УДК 340.1

Вплив комуністичної ідеології на виправно-трудова політику УРСР

Важливим способом врегулювання суспільних відносин є кримінально-виконавча політика, яка знаходить своє вираження і закріплення у кримінально-виконавчому праві. Традиційно, початком української кримінально-виконавчої політики вважають час становлення радянської влади, що на нашу думку не доречно з кількох причин. По-перше, радянське право – не є традиційно українським, а усталений впродовж останніх десятиліть патерн про правонаступництво УРСР та України, є винятково радянським рудиментом. По-друге, перегляду вимагає і саме поняття «радянізації», яке застосовується винятково при характеристиці насильницького впровадження тоталітарної за своїм характером правової системи на західноукраїнських землях у 1939–1941 рр. На нашу думку, радянізація мала місце і на українських землях, які з часом сформували УСРР. По-третє, в умовах сьогодення необхідно критично і неупереджено розкрити зміст радянської кримінально-виконавчої політики, яка

мала на меті забезпечити від посягань на державний устрій та суспільний лад УСРР, а також виховати (перевиховати) соціально небезпечний елемент у радянського громадянина, як основи комунізму.

З огляду на зазначене, актуальним з наукової і суспільної точки зору є потреба розкриття впливу комуністичної ідеології на кримінально-виконавчу політику УРСР.

Мета дослідження полягає у визначенні основних форм і способів впливу комуністичної ідеології на радянську кримінально-виконавчу політику, а також роль останньої в утвердженні тоталітарної системи права.

Окремі аспекти становлення і реалізації радянської кримінально-виконавчої політики досліджувалися в працях О. Андрущака, М. Матвійчук, А. Микулина, Д. Пилипенка, Ю. Пилявця, Г. Савчин, П. Фріса та ін.

Використання російськомовної літератури в роботі здійснюється у відповідності до рекомендацій від

30 листопада 2023 р. Комітету з питань етики щодо припинення (обмеження) використання джерел інформації держави-агресора в наукових публікаціях Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [10]. Використані при підготовці публікації російськомовні джерела опубліковані в радянський період і використовуються насамперед з метою аргументації думки про тоталітарний характер правової системи УРСР.

При характеристиці способів утвердження радянської кримінально-виконавчої політики в Україні 1920-х рр. доцільно визначити понятійний апарат, а також умови і фактори, які впливають на її утвердження. Так, Д. О. Пилипенко під поняттям «кримінально-виконавча політика» пропонує розуміти систему політико-правових відносин, юридичних норм, ідей, поглядів у сфері виконання кримінальних покарань, які реалізуються в напрямках, формах і способах діяльності її суб'єктів у сфері виконання покарань [8, с. 319].

Українські науковці О. М. Джужа, Г. О. Радов, А. Х Степанюк, В. М. Трубников виділяють три основних елементи кримінально-виконавчої політики: 1) кримінально-виконавче право; 2) кримінально-виконавчу діяльність органів і установ виконання покарань, прокуратури і суду; 3) правовідносини процесу виконання (відбуття) покарання [5, с. 7]. Власе, в умовах радянізації України відбувалося впровадження абсолютно нового кримінально-виконавчого права, зокрема шляхом прийняття Виправно-трудового кодексу 1925 р. Так само, відбулося утвердження нової структури органів державної влади, які відповідали за дотримання «революційної законності». І радянське право і органи влади, з самого початку свого утвердження були тоталітарними за своїм характером і відповідали насамперед комуністичній ідеології.

Якщо керуватися ідеєю, що на формування і розвиток кримінально-виконавчої політики прямо чи опосередковано впливають: 1) соціально-політичний стан суспільства; 2) соціально-моральні цінності і правові уявлення; 3) соціально-економічна політика держави й економічний стан суспільства; 4) рівень правової свідомості суспільства, то в умовах утвердження радянської влади, жоден з цих чинників, якщо і був присутнім, то він мав зворотній ефект. По-перше, соціально-політичний стан суспільства характеризувався постреволюційною ситуацією, гострою кризою, а соціально-економічна політика держави спрямовувалася винятково на посилення партійного апарату, формування нової номенклатури. По-друге, соціально-моральні цінності на початку 1920-х рр. були відсутні, а правові уявлення – атрофовані. Рівень правосвідомості населення був мінімальним, усі соціально активні і найбільш освічені верстви були або вбиті в ході революції, або перетворилися в об'єкт терору з боку держави.

Основні засади радянської кримінально-виконавчої політики (за радянською термінологією виправно-трудова) були викладені у праці В. І. Леніна «Конспект розділу про покарання пункту програми про суд», в якій, зокрема, йшлося про такі міри покарання, як умовне засудження; суспільний осуд; заміна позбавлення волі примусовою працею з проживанням вдома; заміна тюремного ув'язнення виховними установами; запровадження товариських судів (для відповідальних категорій як в армії, так і серед робітників) [12, с. 6]. Ці положення в подальшому знайшли своє закріплення в рішеннях VII з'їзду РКП(б). У кінцевому результаті ставилося завдання повної заміни покарання системою заходів виховного характеру. Однак ці ідеї залишилися у вигляді програмних лозунгів [12, с. 7].

Також В. І. Леніним були сформульовані принципи, на яких мала будуватися радянська кримінально-виправна (виправно-трудова) політика: 1) суворе дотримання законності в діяльності виправно-трудових установ; 2) можливість виправлення осіб, які вчинили суспільно-небезпечні діяння; 3) індивідуалізація виконання покарання; 4) поєднання виконання покарання з виправно-трудовим впливом на засуджених; 5) всебічний розвиток радянської виправно-трудової системи шляхом «від в'язниць до виховних установ»; 6) участь радянської громадськості в діяльності виправно-трудових установ; 7) соціалістичний гуманізм при виконанні покарань [1, с. 33]. Цікавим принципом є дотримання соціалістичного гуманізму – штучного поняття, яке мало винятково одностороннє спрямування оскільки виправдовувало злочини держави і виправних установ проти громадян, які не поділяли офіційну правову ідеологію.

У радянський період завдання кримінально-виконавчої полягало в орієнтуванні відповідних органів держави і громадських організації на те, щоб призначене засудженому покарання було виконане належним чином, іншими словами, щоб воно карало злочинця і водночас само по собі, будучи поєднаним з виправно-трудовим впливом, досягало з найбільшою ефективністю мети виправлення і перевиховання засудженого, а також запобігання вчиненню нових злочинів як самим засудженим, так і іншими особами [1, с. 33]. В цьому контексті прослідковується винятковий вплив комуністичної ідеології, адже, з одного боку, система виконання покарань передбачала ув'язнення особи, а з іншого – фізичну експлуатацію без дотримання належних умов праці. Останнє трактувалося, як ефективний спосіб перевиховання, що було закономірним в країні де з початку

утвердження більшовизму пропагувалася влада селян та робітників.

Назагал, можна виокремити наступні особливості кримінально-виконавчої політики в СРСР: залежності від ідеологічних установок і рішень комуністичної партії; примат державних інтересів над правами людини; відсутність відповідальності держави перед громадянами і суспільством за результати своєї діяльності; відсутність розподілу компетенції між суб'єктами кримінально-виконавчої політики, що зумовлювало можливість монопольного прийняття для кримінально-виконавчої системи рішень будь-якою окремою особою або окремою гілкою влади; виправні інституції кримінально-виконавчої служби виступали інструментом тиску на внутрішніх опонентів держави; ліквідація дореволюційних установ та зміни пенітенціарних концепцій, в тому числі і тих, що пом'якшували режим відбування покарань, і впровадження нових ідей щодо цілей ув'язнення та поведіння із в'язнями, замішаних на класовому підході; подолання засобами репресій, а в окремих випадках і фізичного знищення, опору класово-ворожих елементів; застосування заходів суворого виправно-трудового впливу до них, дії яких є особливо небезпечними для соціалістичного будівництва і не відповідають інтересам влади; мілітаризація в'язничної системи; орієнтація на досягнення будь-якими засобами державних інтересів та виключення будь-якої інформації про стан справ у системі виконання покарань, що не відповідає інтересам влади; ізоляція класових ворогів радянської влади в концентраційних таборах (таборах примусових робіт).

Насильно запроваджене більшовиками домінування комуністичних ідей над юридичною сутністю законів призвело до того, що «основним джерелом права стала соціалістична правосвідомість. Завданням радянського

кримінального права, поширеного в Україні, згідно із «Основними началами кримінального законодавства Союзу РСР і союзних республік» (31 жовтня 1924 р.), була охорона системи суспільних відносин, що відповідала інтересам трудящих мас, які об'єдналися в панівний клас у перехідний від капіталізму до комунізму період диктатури пролетаріату, за допомогою здійснюваних репресій (пункт 3). Таким чином, держава взяла на себе зобов'язання охороняти кримінально-правовими засобами суспільні відносини у межах інтересів лише тих суб'єктів, які, на думку представників більшовицької влади, належали до трудящих. Правове (законодавче) регулювання й охорона суспільних відносин були підпорядковані класовій політиці і перетворилися на похідні від неї категорії [2, с. 10; 14].

Оскільки новоутворений СРСР позиціонував себе як країна трудящих та ставав за мету побудувати соціалістичне суспільство за радянським зразком, це передбачало знищення значної частини населення за соціальною і класовою ознакою. Ці положення були затверджені у Конституції УСРР від 10 березня 1919 р., де нетрудові верстви суспільства обмежувалися у ряді прав (ст. 33) [3].

У жовтні 1923 р. відбувся Всеросійський з'їзд представників пенітенціарної справи, на якому були обговорені цілі місць ув'язнення – загальне та окреме попередження злочинів, позбавлення злочинця можливості скоєння злочинів у майбутньому, виправно-трудова вплив на нього і пристосування його до умов співжиття. Зокрема зазначено, що режим місць ув'язнення повинен бути побудований на основах прогресивної системи [1, с. 33]. На V Всеросійському з'їзді діячів радянської юстиції було наголошено на необхідності проведення каральної політики в державі з неухильним дотриманням класових основ.

В цілому кримінальне право СРСР було спрямоване проти «класових ворогів» та тих хто посягав на новий державний устрій. Наприклад, Кримінальний кодекс УСРР (1922 р.) при визначенні міри покарання враховував не тільки небезпеку діяння, але й класову приналежність особи (ст. 24–25 КК УСРР) [4]. У статті 32 Основних начал кримінального законодавства СРСР і союзних республік (1924 р.) та ст. 48 КК УСРР передбачали в якості пом'якшувальної обставини здійснення злочину робітником чи трудящим селянином.

Як зазначалося вище, правовою основою розвитку радянської кримінально-правової політики з другої половини 1920-х рр. став затверджений Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом (ВУЦВК) Виправно-трудова кодекс УСРР (далі – ВТК УСРР) (27 жовтня 1925 р.). Виправно-трудова кодекс УСРР встановлював роздільне утримання засуджених з дотриманням класового принципу, особливо при розподілі ув'язнених за видами місць позбавлення волі. До основних начал кримінальної політики відносили також класовий принцип, як під час винесення вироку, так і в процесі його виконання, та допомогу звільненим з місць ув'язнення [6, с. 152].

Значне місце в ВТК УСРР відводилося питанням культурно-освітньої роботи. Перш за все соціально-виховна робота повинна бути спрямована на корекцію соціальної поведінки засуджених під час перебування їх у місцях позбавлення волі, повагу до правил співжиття, на формування та закріплення у них сумлінного ставлення до праці, прагнення до заняття корисною діяльністю, підвищення культурного рівня, загальноосвітнього і професійного навчання, розвиток корисної ініціативи, дотримання вимог законів та інших прийнятих у суспільстві правил поведінки. Виховна та

політико-просвітницька робота серед ув'язнених в УСРР мала яскраво виражений ідеологічний та класовий характер. Вона мала сприяти соціальній адаптації засуджених до умов життя у радянському суспільстві, розвитку їхньої політичної свідомості, підвищенню інтелектуального рівня, ознайомленню з основами Конституції країни, правами та обов'язками її громадян [1, с. 34]. В ході бесід з ув'язненими розбиралися положення конституції, суть соціалізму, завдання і цілі компартії. Усі пенітенціарні установи постачалися газетами «Правда» та «Ізвестія» і були інструментом пропаганди.

Винятково на основі ідеологічного впливу, кожен в'язень, засуджений до позбавлення волі за злочин – ворог, елемент громадсько-небезпечний. Але вороги, з точки зору радянської системи, відрізнялися за ступенем небезпеки для суспільства. Ув'язнений з кола трудящих звичайно ворог випадковий, через свою помилку або через несприятливі життєві умови; ув'язнений з кола буржуазії розглядався як принциповий ворог радянського ладу. Тому ставлення до обох цих категорій відповідно було різним. Попри те, що у ВТК УСРР (ст. 199) проголошувалося, що усі місця ув'язнення, де тримають і трудящих і нетрудящих, утворюють одну систему виправно-трудових закладів, а виправно-трудова вплив потрібно здійснювати щодо всіх ув'язнених, класова приналежність визначала становище ув'язненого. Вступаючи до місць ув'язнення, усіх ув'язнених розподіляли на категорії за ступенем загрози суспільству. Однак, ув'язнених із «нетрудящих», що вчинили навіть незначне правопорушення через свої класові звички, погляди й інтереси, зараховували до другої категорії (професійні злочинці, які не потребують суворої ізоляції, та в'язні, що не «належаючи до класи трудящих учинили злочин внаслідок своїх класових звичок, поглядів чи інтересів») (ВТК УСРР, ст. 42).

Праця обов'язкова для всіх ув'язнених, але особливо старанну й продуктивну працю ув'язнених «трудящих» в УСРР винагороджували тим, що два дні праці рахували за 3 дні позбавлення волі чи примусових робіт (ВТК УСРР, ст. 118). Це була так звана система «зачотів», тобто, коли за ударну працю зменшували термін перебування в місцях позбавлення волі. Тобто, коли в'язень був засуджений терміном на 6 років, то при щоденній ударній праці, виконуючи норми на 200% та працюючи 10 годин на день, його могли звільнити на волю за 4 роки. Не кожному в'язневі давалися «зачоти» і не для всіх вони були однакові. Наприклад «соціально близьким» (переважно кримінальним елементам), завдяки «ударній праці», протягом 30 – 45 відпрацьованих днів зараховувалися 75 днів арешту; політичні ув'язнені за неважкі злочини, 30 днів (на місяць це дорівнювало 60 днів ув'язнення); а політичним за тяжкі злочини – 10 днів. В 1936 році «зачоти» взагалі були скасовані, а ті в'язні, що ще перебували до 1936 року в концтаборах, запрацьованих «зачотів» були позбавлені. Засудженим за політичними статтями забороняли працювати в таборах за фактом або займатися інтелектуальною працею; їх призначали тільки на важку фізичну працю, а норми праці були визначені настільки великі, що їх спроможна була виконати тільки фізично здорова людина, яка перед тим усе життя працювала фізично і добре харчувалася [7, с. 34]. Харчування в'язнів ставилося у залежність від виконання ними норми виробітку: чим менший відсоток – тим менший пайок. Для цього встановлювалося п'ять видів продпайків: гарантований (основний) – за 75–99% норми; трудовий – за 100–124%, посилений – за 125–149%; «стахановський» – за 150% і більше. Ще один пайок – штрафний – призначався для тих, хто провинився, і тих, хто виконував менше 3/4 норми. Згодом процентні співвідношення при

диференціації пайкових норм змінювалися, але принцип залишався одним: ув'язнений працює погано – урізається пайок. Оскільки виробничі норми розраховувалися для фізично здорових, ситих, професійно підготовлених працівників, а значна частина в'язнів (особливо політичних) була неспроможна їх виконувати, то застосування таких «стимулів» породжувало замкнуте коло: в'язень не виконував норму через недоїдання, за що його переводили на штрафний пайок, унаслідок чого він дедалі слабшав і тим більше не міг виконати встановлену норму [9, с. 151–152].

Кримінально-виконавча політика в УСРР змінювалася під впливом змісту загальнодержавних завдань, що відображалось на кримінально-виконавчій системі. У 1929 р. на основі постанов ЦВК від 11 липня 1929 р. і РНК СРСР від 6 листопада 1929 р. внесено зміни в Основні начала кримінального законодавства СРСР і республік та передбачалася можливість спрямування ув'язнених у виправно-трудова табори, на які покладалися вирішення важливих економічних завдань.

Постановою ВЦВК і РНК РРФСР від 10 січня 1930 р. «Про висилку і заслання, що застосовуються за судовими вирокими» нормативно було закріплене поєднання виправно-трудова (примусових) робіт із засланням. Поступово проходив процес нормативного оформлення переходу місць ув'язнення до виконання народногосподарських завдань [11, с. 74]. Це призвело до нехтування питаннями дотримання режиму, відсутності дієвих контролюючих механізмів (насамперед в особі спостережних комісій), ліквідації інституту надання допомоги особам, які звільняються з місць ув'язнення (патронат).

Активно застосовувались в СРСР у 1920–1930-х рр., хоча й не отримали значного поширення примусове лікування та ізоляція «бунтарів» у психіатричних лікарнях. До 1945 р. функції в'язниць, у тому числі й для українських політв'язнів, виконували окремі відділки звичайних психіатричних лікарень системи народного комісаріату охорони здоров'я [11, с. 75].

Таким чином, з утвердженням радянської влади відбулося впровадження нової кримінально-виконавчої політики, яка мала першочерговим завданням закріплення революційної системи виконання покарань, яка виступала не стільки засобом перевиховання ув'язнених, як інструментом боротьби проти «ворогів» держави. Перелік останніх визначався винятково комуністичною ідеологією і мав безпосереднім наслідком численні злочини проти мирного населення, голод і голодомор, масові репресії, тощо. Як результату, можна констатувати, що радянська кримінально-виконавча політика мала на меті забезпечити від посягань на державний устрій та суспільний лад УСРР, а також виховати (перевиховати) соціально небезпечний елемент у радянського громадянина, як основи комунізму. Кримінально-виконавча політика базувалася на класовому підході і мала виправно-трудова характер, що поєднував як засоби виправлення – суспільно-корисну працю з культурно-просвітницькою роботою (ідеологічною обробкою) ув'язнених. Ефективність такого підходу диктувалася винятково ідеями відбудови народного господарства і жодним чином не сприяла зменшенню злочинності.

Список використаних джерел

1. Андрущак О. М. Виправно-трудова право України радянської доби: суспільна потреба чи державно-владний інтерес? *Форум права*. 2011. № 1. С. 32–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_1_7.pdf

2. Колос М. І. Особливості радянської кримінально-правової політики в Україні 1917–1922 років. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2015. № 1(11). С. 1–22.
3. Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки (березень 1919 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001316-19#Text>
4. Кримінальний Кодекс УСРР (1922 р.). URL: <https://lawbook.online/derjavi-prava-istoriya/kriminalniy-kodeks-usrr-64886.html>
5. Кримінально-виконавче право України: (Загальна та Особлива частини): Навч. посіб. / О.М. Джужа, С.Я. Фаренюк, В.О. Корчинський та ін.; За заг.ред.О.М. Джужа. – 2-е вид., перероб. та допов. К.:Юрінком Інтер, 2002. 448 с.
6. Матвійчук М.А. Революційне кримінально-виконавче право та кримінально-виконавча політика перших років радянської влади в працях І. Малиновського. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021, Вип. 3. С. 152–159.
7. Микулин А. Концентраційні табори в Советському Союзі. Б.м.: *Видання Закардонних Частин Організації Українських Націоналістів Бібліотека Українського Підпільника*. Серія друга ч. 2, 1958. 227 с.
8. Пилипенко Д. О. До питання визначення поняття та сутності кримінально-виконавчої політики України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2021. Вип. 64. С. 317–321.
9. Пилявець Ю.Г., Пилявець Р.І. Виправно-трудова табори та колонії на території УРСР в умовах голоду 1946–1947 рр. *Український історичний журнал*. 2013. № 6. С. 147–161.
10. Рекомендації Комітету з питань етики щодо припинення (обмеження) використання джерел інформації держави-агресора в наукових публікаціях. URL: <http://surl.li/oqnef>
11. Савчин Г.Я. Становлення й основні етапи розвитку радянської системи виконання кримінальних покарань на території України (перша половина ХХ ст.). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2012. Випуск 4. С. 71–81.
12. Фріс П. Л., Бучко М. Б. Основні напрями кримінально-виконавчої політики України на сучасному етапі державотворення. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2010. № 1. С. 1–13.

Дем'янчук Т. Д. Вплив комуністичної ідеології на виправно-трудова політику УРСР

У статті визначено основних форм і способів впливу комуністичної ідеології на радянську кримінально-виконавчу політику, а також роль останньої в утвердженні тоталітарної системи права. Встановлено, що радянське право і органи влади, з самого початку свого утвердження були тоталітарними за своїм характером і відповідали насамперед комуністичній ідеології. Встановлено, що на формування і розвиток кримінально-виконавчої політики прямо чи опосередковано впливали: 1) соціально-політичний стан суспільства; 2) соціально-моральні цінності і правові уявлення; 3) соціально-економічна політика держави й економічний стан суспільства; 4) рівень правової свідомості суспільства. В умовах утвердження радянської влади, жоден з цих чинників мав зворотній ефект. Декларативною залишилася також теза про необхідність повної заміни покарання системою заходів виховного характеру. Встановлено, що характерними особливостями кримінально-виконавчої політики радянської доби, були: залежність від ідеологічних установок і рішень комуністичної партії; примат державних інтересів над правами людини; відсутність відповідальності держави перед громадянами і суспільством за результати своєї діяльності; відсутність розподілу компетенції між суб'єктами кримінально-виконавчої політики, що зумовлювало можливість монопольного прийняття для кримінально-виконавчої системи рішень будь-якою окремою особою або окремою гілкою влади; виправні інституції кримінально-виконавчої служби виступали інструментом тиску на внутрішніх опонентів держави; ліквідація дореволюційних установ та

зміні пенітенціарних концепцій, в тому числі і тих, що пом'якшували режим відбування покарань, і впровадження нових ідей щодо цілей ув'язнення та поведження із в'язнями, замішаних на класовому підході; подолання засобами репресій, а в окремих випадках і фізичного знищення, опору класово-ворожих елементів; застосування заходів суворого виправно-трудоу впливу до них, дії яких є особливо небезпечними для соціалістичного будівництва і не відповідають інтересам влади; мілітаризація в'язничної системи; орієнтація на досягнення будь-якими засобами державних інтересів та виключення будь-якої інформації про стан справ у системі виконання покарань, що не відповідала інтересам влади; ізоляція класових ворогів радянської влади в концентраційних таборах (таборах примусових робіт). Констатовано, що радянська кримінально-виконавча політика мала першочерговим завданням закріплення революційної системи виконання покарань, яка виступала не стільки засобом перевиховання ув'язнених, як інструментом боротьби проти «ворогів» держави.

Ключові слова: кримінально-виконавча політика, кримінально-виконавча система, система виконання покарань, радянська система права, тоталітаризм, УРСР, ідеологія, порушення прав людини.

Demyanchuk T. The influence of communist ideology on the correctional and labor policy of the Ukrainian SSR

The article defines the main forms and methods of influence of communist ideology on the Soviet criminal enforcement policy, as well as the role of the latter in the establishment of the totalitarian legal system. It has been established that Soviet law and authorities, from the very beginning of their establishment, were totalitarian in nature and primarily corresponded to communist ideology. It was established that the formation and development of criminal enforcement policy was directly or indirectly influenced by: 1) the socio-political state of society; 2) socio-moral values and legal ideas; 3) socio-economic policy of the state and economic state of society; 4) the level of legal awareness of society. In the conditions of the establishment of Soviet power, none of these factors had the opposite effect. The thesis about the need to completely replace punishment with a system of educational measures also remained declarative. It was established that the characteristic features of the criminal-executive policy of the Soviet era were: dependence on the ideological attitudes and decisions of the Communist Party; primacy of state interests over human rights; lack of responsibility of the state to citizens and society for the results of its activities; lack of distribution of competence between the subjects of the criminal-executive policy, which led to the possibility of monopoly decision-making for the criminal-executive system by any individual or individual branch of government; correctional institutions of the criminal enforcement service acted as an instrument of pressure on internal opponents of the state; liquidation of pre-revolutionary institutions and changes in penitentiary concepts, including those that softened the regime of serving sentences, and the introduction of new ideas about the goals of imprisonment and the treatment of prisoners involved in a class approach; overcoming the resistance of class-hostile elements by means of repression, and in some cases physical destruction; the application of measures of strict correctional and labor influence to them, the actions of which are particularly dangerous for socialist construction and do not correspond to the interests of the authorities; militarization of the prison system; orientation towards the achievement of state interests by any means and exclusion of any information about the state of affairs in the system of execution of punishments that did not correspond to the interests of the authorities; isolation of class enemies of the Soviet government in concentration camps (forced labor camps). It was established that the Soviet penal policy had the primary task of consolidating the revolutionary system of execution of punishments, which was not so much a means of re-educating prisoners as a tool of struggle against the «enemies» of the state.

Key words: criminal enforcement policy, criminal enforcement system, system of execution of punishments, Soviet legal system, totalitarianism, Ukrainian SSR, ideology, violation of human rights.